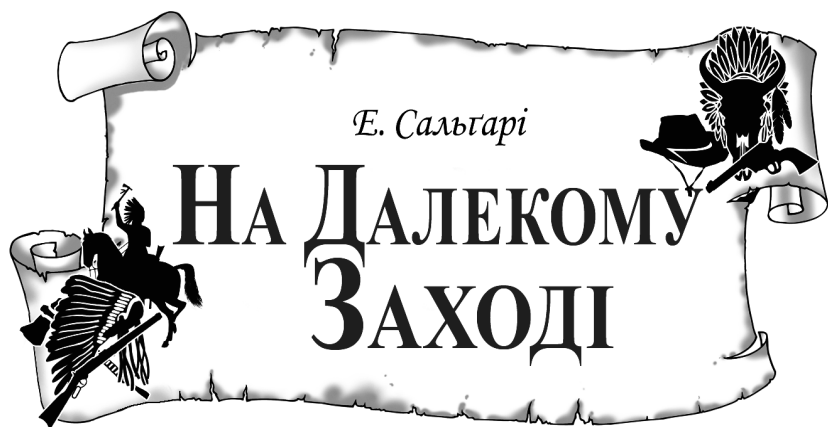

✦ *Бібліотека пригод*

Бібліотека пригод

Роман

ХАРКІВ **КЛУБ**
2019 **СІМЕЙНОГО**
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.131.1
С16

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладач *Володимир Верховень*

Передмова *Вероніки Давидової*

Оформлення серії Михайла Курдюмова

Художники *Андрій Печенізький, Галина Печенізька*

ISBN 978-617-12-4214-2 (серія)
ISBN 978-617-12-6279-9

- © DepositPhotos.com / lianella, Макс76, mannaggia, обкладинка, 2019
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2019
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2019

ПІОНЕР ІТАЛІЙСЬКОГО ВЕСТЕРНУ

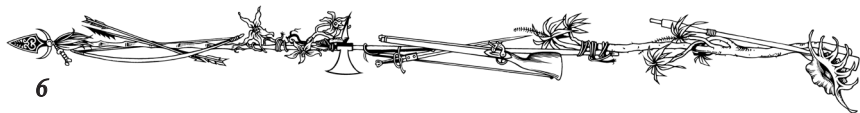
Шанувальникам пригодницького жанру напевно знайоме ім'я італійського письменника Еміліо Сальгарі. З-під пера цього справді неперевершеного майстра історичного авантюрного роману вийшло понад дві сотні творів, переважно об'єднаних у цикли з тими самими персонажами. Сальгарі писав про піратів і скарби, про індіанців і мисливців, про Індію й Африку, про Карфаген і Сибір, а серед прихильників його творчості були Федеріко Фелліні, Умберто Еко, Че Гевара і Габріель Гарсія Маркес.

Роман «На Далекому Заході», що пропонується до вашої уваги, побачив світ 1908 року і став першою частиною трилогії під назвою «Пригоди на Далекому Заході», присвяченої останньому етапу жорстокої боротьби білих колонізаторів і корінних мешканців Америки.

Дія роману розгортається 1863 року, в період Громадянської війни Півночі та Півдня. Але ця історія не про війну. Ця яскрава, захоплива, динамічна і гостроцікава оповідь про відважних відчайдушів, людей, які, ризикуючи життям, виконують свій обов'язок, вступаючи в боротьбу з непримиреним ворогом.

Описуючи знамените повстання індіанських племен — «священну війну червоношкірих проти блідолицих», — автор занурює читача в атмосферу американського Далекого Заходу тих часів, коли ще не було індіанських резервацій, коли білі скватери¹

¹ Скватери (від *англ.* squat — самовільно поселятися на чужій землі) — фермери, які захоплювали вільні землі на північному заході США. (*Тут і далі приміт. пер.*)

ще не захопили владу над пограничними землями, коли розрізнені племена корінного населення Америки об'єдналися, щоб дати відсіч спільному ворогові, що зазіхнув на їхню територію. Тут історія любові невіддільна від історії ненависті, тут пристрасть породжує помсту, а шляхетність обертається зрадою. Тут віра в перемогу приносить поразку, а безнадійні, здавалося б, ситуації виявляються рятівними.

Сам автор присвятив цей роман «тіням минулого» — їхнім подвигам і безчестю, їхній любові й ненависті, бідам і радощам, перемогам і поразкам. Він спробував розповісти своїм читачам правдиву історію освоєння Далекого Заходу, з її характерними подіями — драматичними, іноді фатальними, непересічними і типовими, сумними й радісними, величними й безславними. Він зумів передати ту атмосферу, що панувала тоді на далеких землях американських прерій і Скелястих гір, зумів відродити й вдихнути життя в образи постатей, які, здавалося, назавжди відійшли в небуття... Сальгарі не робив поділу персонажів роману на відверто негативних і позитивних; він прагнув наділити кожного з них душею і пристрастями, які й ставали основною рушійною силою, що спонукала їх до шляхетних або ницих учинків.

Гостросюжетний роман Сальгарі про непримиренну боротьбу червоношкірих із блідолицими сповнений захопливих пригод, запаморочливих гонитв і смертельних сутичок. Цей твір про вірність і честь, жорстокість і милосердя, шляхетність і зраду, силу духу і слабкість тілесну, просякнутий неповторним колоритом Далекого Заходу. Колоритом, відтвореним завдяки глибокому знанню автором історії. А яка його історія? Що відомо читачеві про цього «італійського Жуля Верна» з невичерпною фантазією, різючою працьовитістю і блискучим талантом?

Еміліо Карло Джузеппе Марія Сальгарі народився 1862 року у Вероні. Романтичний юнак завжди мріяв

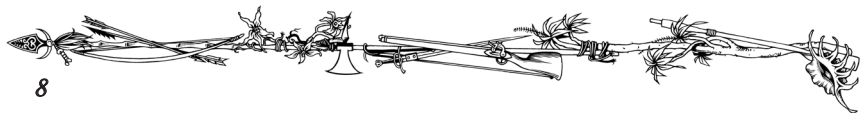

стати моряком, аби на власні очі побачити невідомі краї, сповнені таємниць і скарбів, безмежні простори океану, відчуті неповторну привабливість далеких мандрів. Він закінчив морехідне училище і влаштувався моряком на судно, що курсувало біля берегів Італії... Звісно, цих вражень палкій уяві молодого Еміліо було замало, тож він вирішив придумувати те, чого сам побачити не зміг.

Своє перше оповідання він написав у двадцять один рік, і відтоді до кінця свого життя, а помер письменник 1911 року, не припиняв створювати свій власний — чудовий, небезпечний і неповторний — літературний світ.

Як палкий прихильник творчості Жуля Верна Еміліо Сальгарі вирішив присвятити себе історико-пригодницькому жанру. Подібно до свого кумира, він писав про таємничі острови, відчайдушних піратів, морські подорожі... Бурхлива фантазія Сальгарі не знала меж: він придумував не лише сюжети романів, а й власне минуле. Жодного разу не покинувши берегів Адріатики, він так переконливо й докладно описав свої подорожі Далеким Сходом, морські походи південними морями, мандрівки американським Заходом і африканськими країнами, що читачі не могли не повірити в їхню достовірність. Та попри ці містифікації (чи завдяки їм), його твори здобували дедалі більшу популярність у читачів: захопливі історії про корсарів, індіанців та мандрівників не могли не привернути увагу якнайширшої читацької аудиторії. Ім'я «італійського Жуля Верна» стало відоме далеко за межами його рідної Верони.

Проте приголомшливий літературний успіх не приніс письменникові фінансового й особистого добробуту, на який він так сподівався, а по-справжньому трагічна доля Еміліо Сальгарі — без жодних містифікацій — могла б стати основою для не менш захоплого роману його літературних послідовників...

Відколи з-під пера великого майстра пригодницької літератури вийшов останній твір, минуло понад сто років. Але й нині, через століття, мільйони читачів знову й знову охоче поринають у цей яскравий, захопливий і дивовижний світ, що його створив для них мрійливий романтик — Еміліо Сальгарі.

ЧАСТИНА ПЕРША

Піні минулого

Я там побував зовсім недавно, тож добре пам'ятаю характерні сцени повсякденного життя, обличчя людей, яких там зустрів, їхні голоси і жести.

Я побачив силу-силенну залізниць із вагонами потягів, напхом напханими пасажирами й вантажами, що їх сюди-туди — із заходу на схід і назад — тягають величезні локомотиви.

На станціях стримлять угору елеватори, до яких восени після жнив фермери з поблизьких господарств звозять мільйони пудів добірної пшениці. Цілі стада породистої худоби відправляються звідси на знамениті чиказькі бійні.

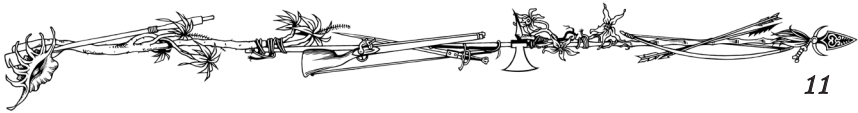
Повсюди — людські мурашники: ще десять років тому нікому невідомі, а нині чудові комфортабельні містечка з бурхливим, суто американським життям, що вирує в них, із солідними газетами, музеями й університетами, готові позмагатися з визнаними культурними центрами Європи.

Мені траплялося бачити величезні фабрики й заводи з потужними машинами та верстатами, що з них деякі урухомлювано за допомогою пари, а інші — електрики. Ген попід хмари з їхніх тонких цегляних труб виповзає клубками рудувато-чорний дим, а в повітрі висить їдуча кіптява, що товстим шаром пилу вкриває листя дерев і траву навколо. На багато миль довкола здригається земля від могутніх ударів тисячотонного молота, що кує залізо й штампує сталь.

Численними шосе, що, здається, оперезали цілу землю, мчать лискучі автомобілі, залишаючи позаду себе хмари з вихлопних газів і пилу.

Над нестримними потоками і глибокими проваллями понавішувано сплетені з тонкого металу містки, а небом іноді пропливає велетенська голка з платформою під нею — керована повітряна куля.

Уночі вулиці міст і містечок залиті яскравим електричним світлом, джерелом якого стали упокорені людською волею водоспади.

Я бачив стрімкі, бурхливі річки — водні артерії Далекого Заходу, якими нині курсують пароплави і сплавають ліс.

Я побував і в тих лісах, де аж кипить робота: будуються лісопильні й цілі заводи для будівельного виробництва, крізь гущавину й нетрі прокладено залізничні колії, якими з лісу вивозять уже готові будиночки.

Побував я і в горах, які й досі намагаються чинити опір свавіллю людини; на перший погляд здається, ніби природі вдалося оборонити тут свою свободу. Проте це лише ілюзія: глибоко в надрах копошиться рудокоп, скелі прохромлюють тунелі із залізничним полотном, а над скелястими урвищами висять телеграфні дроти.

І ще — я бачив індіанців.

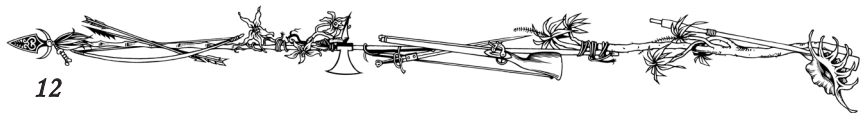
З'юрмившись на перонах станцій, вони очікували прибуття чергового потягу зі щедрими пасажирами, жебрували або приторговували жалюгідними фабричними дрібними виробами, походженням із Чикаго та Бостона, видаючи їх за витвори індіанських скво¹. Нащадки колишніх гордих повелителів Далекого Заходу тепер продавали фабричні луки, стріли, мокасини й томагавки.

Їх, колишніх господарів цілого материка, представників непокірного, волелюбного індіанського народу, з «доброї» волі американської влади тепер зігнано в резервації, на жалюгідні клаптики майже безплідної землі, колись цілковито їхньої. Тут нащадки гордих апачів, сіу, чорноногих і делаварів відвідують народні школи, зубрять таблицю множення і сліпають над мудровою англійською граматиною.

Мені траплялися люди, про яких я спершу думав, що вони трапери² — ті шукачі пригод, які колись ризикували життям, пробираючись у найвіддаленіші місця Далекого Заходу.

¹ Скво — жінка-індіанка.

² Трапер — мисливець на хутрових звірів у Північній Америці.

Але вони виявилися не тими траперами, що про них пишуть старі романи; це були безжальні мисливці, які промишляли тим, що винищували залишки дивом уцілілих бізонів, яких іще подекуди можна було подибувати в преріях.

Зустрічав я й цілі каравани переселенців — але не колишніх сміливих скватерів, які колись із рушницями й сокирами в руках освоювали нові землі Америки. Сучасні переселенці — це збігли з Європи білі раби, гнані голодом, згодні на найважчу роботу на шахтах, заводах і безкраїх полях земельних магнатів Далекого Заходу.

Такі картини цього романтичного краю постали переді мною зовсім нещодавно, мало не вчора.

Я відчув глибокий сум і збентеження.

І нехай хтось із захватом тішиться скупченнями потворних жител, високими трубами, що димочадять під небом, безліччю автомобілів, натовпами закіптивілих рудокопів, виснаженою землею, рестораціями, кінематографом, електрикою, газетами, фабриками, елеваторами — одне слово, усім тим, що зветься цивілізацією.

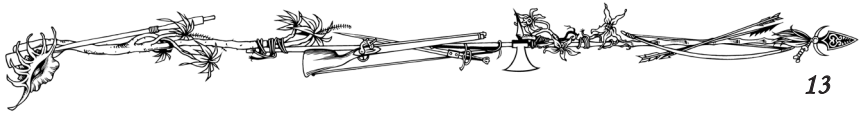
Мені ж на це дивитися нестерпно важко.

Бо я добре пам'ятаю, якими були ці землі давніше, колись. Занадто добре пам'ятаю.

За тих часів у степах бродили стадами величезні бізони і табунами — дикі мустанги. Там у своїх поселеннях жили індіанці, які ще вважали себе володарями безкраїх просторів родючої землі, горді воїни з палаючими очима, які не схиляли голови ні перед ким.

Я пам'ятаю період безжальних кривавих сутичок, коли Штати щосили намагалися підкорити волелюбних червоношкірих. До чого призведе ця боротьба, було зрозуміло вже тоді.

У ній зіткнулися два світи: один — світ мисливців і кочівників, людей, які жили в гармонії з природою і самі були її частиною; другий — жорстокий світ ін-

дустріальної культури, що безжально підкорює і грубо гвалтує цю природу.

І перший світ корінних жителів Північної Америки програв свою битву зі світом янкі.

Це був час жорстокої, відчайдушної й драматичної боротьби, яка стерла з лиця землі цілі племена індіанців. Вони вимерли, як і стада бізонів, тож пам'ять про них збереглася тільки в легендах.

Та іноді про те, що тут колись жили червоношкірі, нагадують дивом уцілілі незвичні назви річок, ущелин, струмків та пагорбів, а мешканці жалюгідних селищ у резерваціях зовсім не схожі на тих відчайдушних і хоробрих індіанців, які колись так героїчно боролися за свою незалежність.

Лише високі кургани, під якими спочивають загиблі в жорстоких боях звитяжні вожді індіанців, нагадують про їхні криваві війни з блідолицими.

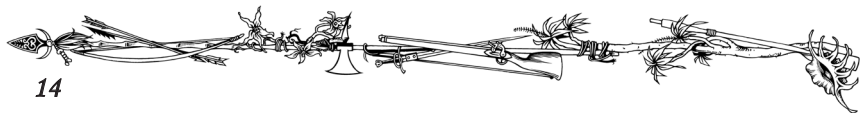
І в моїй пам'яті постає той колишній Далекий Захід, яким він був у пору моєї юності. Я ніби бачу печальні тіні воїнів останньої великої битви червоношкірих проти янкі. Ніби чую їхні голоси, що глухо лунають із закинутих могил. Мене оточують примари минулого...

Не так давно ці примари були живими людьми із плоті й крові. І я знову згадую все пережите і почуте, мимоволі подумки занурюючись у минуле, яке неможливо забути.

І хай це минуле живе лише в уяві. Хай більше не залишилося живих свідків тієї війни і навіть напосні кров'ю землі, де вона бушувала, стали іншими — легенди зберегли їхні імена.

Я присвячую свою розповідь тіням минулого — їхнім подвигам і ганьбі, їхній любові й ненависті, їхнім бідам і радощам, їхнім перемогам і поразкам — усьому тому, що безслідно зникло і більше ніколи не повернеться...

Я розповім вам правдиву історію освоєння Далекого Заходу.

УЩЕЛИНА СМЕРТІ

— Здається, неспокійна нині буде в нас нічка! — зауважив високорослий м'язистий чолов'яга років сорока з гаком у мундирі офіцера Федеральної армії.

Це відомий в армії полковник Деванделль звертався до членів свого невеликого, нашвидку зібраного загону. Більшість із них була ковбоями, і лише чверть — солдатами прикордонних військ регулярної армії.

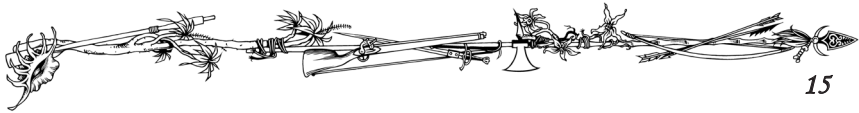
Коли з'ясувалося, що індіанці готують напад на селища білих поселенців, полковникові було наказано терміново вирушити зі своїм загonom до знаменитої розпадини гірського пасма Ларамі, відомої як Ущелина Смерті.

— Поспати нам точно не доведеться. Нападу індіанців, скоріш за все, слід чекати з ущелини, тож наказую всім триматися разом! — сторожко роззірнувшись навсібіч, мовив полковник.

Досвідчений солдат, який за свою військову кар'єру побував у бувальцях, провівши півжиття у битвах і походах, — спершу на території Мексики, а потім на землях Далекого Заходу — не помилився: ніч і справді видалася неспокійною.

Над гірським пасмом, що тяглося від Вайомінґа до кордонів Колорадо, нависли важкі грозові хмари, раз по раз було чутно виляски грому. І скоро з неба хлинули потоки дощу, та з такою силою, що навіть вартіві покинули свої пости й поховалися у фургонах.

Вартувати залишилися двоє молодих солдатів — брати Гаррі та Джордж. Обидва були траперами, і до того, як пристати до загону Деванделля, часто супроводжували каравани переселенців або ж доставляли термінові донесення, бувало, й за гіршої погоди, тож їх важко було налякати громом і зливою. Утім від крижаної зливи вони все ж сховалися під виступом скелі.

— Ну що, Гаррі, видно бодай щось? — спитав Джордж — вродливий, смуглявий, як метис, із блискучими очима.

— Нічогісінько, брате! — відповів Гаррі.

У спалахові блискавки на мить окреслилося його обличчя — таке ж смугляве, як у брата, з такими ж блискучими очима. Вони були достоту схожі між собою, проте Гаррі здавався на вигляд старшим за Джорджа: був вищий на зріст, мускулистіший і ширший у плечах.

— Мені здається, той індіанець, який уже тричі поривався вискочити з ущелини, скориставшись грозою, все ж спробує прослизнути повз наш табір. Напевно, йому наказано доставити важливе донесення бунтівним племенам, — зауважив Джордж.

— А мені здається, брате, що він дістане від мене добрячу порцію свинцю, якщо тільки спробує це зробити! — відповів Гаррі й додав загрозово: — Хай тільки спробує, я йому покажу!

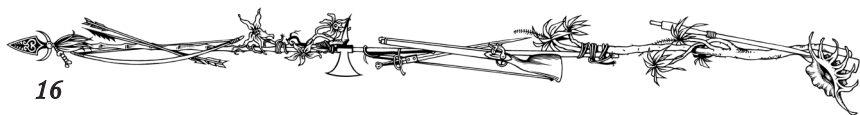
— Але ж чеєни свинцю не бояться, і ми обидва це чудово знаємо!

— Слушно кажеш! Моя рушниця, як видно із зарубок на прикладі, забрала життя вже в десятка червоношкірих, але, їй-богу, ці індіанці б'ються, як скажені, хоча й лізуть просто на кулі!

— Атож! У мене на прикладі всього сім зарубок, а на додachu — дві на тілі, і вони дуже повільно гояться! — відповів Джордж. — Пильнуй, брате! Полковник правду каже: бою нам не уникнути. Найменше, чого б хотілося, це з мисливця перетворитися на дичину!

— Нутром чую: цей бісів індіанець неодмінно спробує вилізти з ущелини ще раз. У спалахові блискавки я міг би його вкласти. Твій порох не відсирів? Якщо схиблю, вся надія на тебе!

— Я обгорнув карабін курткою, тож мій порох залишився сухим, — відповів Джордж. — Чорт забирай! Поглянь-но, що воно там? Невже вершник?

Яскравий спалах блискавки осяяв землю. Крізь пелену дощу й туману стало видно контури скель, зловісні кошлаті хмари, що швидко мчали по небу. Коли знову загуркотів грім, обидва солдати кинулися до виходу з Ущелини Смерті.

Раптом неподалік від братів на вузькій звивистій стежці над самою прірвою, немов привид, виник стрункий індіанський вершник у головному уборі з пір'я, під ним був чудовий баский кінь — білий, з густою довгою гривою. На якусь мить траперам здалося, що вершник не сам.

— Гаррі, стріляй! Стріляй же! — прицілюючись, гукнув братові Джордж.

Майже одночасно гримнули два постріли, й одразу ж від фургонів почулося тривожне:

— До зброї! Індіанці!

Влучні кулі траперів наздогнали прекрасного коня. Злетівши на диби і пронизливо заіржавши, він упав на землю, а вершника разом із ношею підкинуло вгору й виштовхнуло із сідла.

Вихопивши ножі, Гаррі й Джордж поспішили до індіанця, але той лежав нерухомо.

— Оточіть нас, хлопці, — велів Гаррі солдатам, які прибігли на звуки пострілів. — Решту я зроблю сам.

Він узяв ліхтарню і схилився над індіанцем.

Це був вродливий юнак років п'ятнадцяти-шістнадцяти, зовсім хлопчик. Мав світлу шкіру, яка буває в метисів, і блакитні очі, яких не зустрінеш у чистокровних індіанців. Одягнений він був у візерунчасту хутрянку куртку й вузькі шкіряні штани з розрізами нижче колін, оздоблені скальпами. Це по-своєму ефектне вбрання доповнювали мережані мокасини, а густе чорне волосся юнака стримував золотий обідок із пучком орлиного пір'я, що свідчило про шляхетне походження хлопця.

— Схоже, не проста птиця! — сказав Гаррі. — Голову даю на одруб, якщо цей червоношкірий — не синок ко-трогось із чеєнських вождів!

Тим часом молодий індіанець, уже зв'язаний ласо, ворухнувся і, люто кресонувши очима на Гаррі, сказав з гіркотою:

— Хуг! Орлиний зір у блідолицих!

Він спробував ослабити пута й тужливо подивився навкруги.

— Гаррі, глянь-но, схоже, цей індіанець був не сам, — сказав хтось із солдатів. — Ти ж у коня влучив, а він он яким лантухом із нього гепнув.

— Обшукайте все навколо, — наказав Джордж. — А ми тим часом відведемо цю «птицю» до полковника. Сподіваюсь, він ще не спить?

— Здається ні, — відказав один із солдатів. — Принаймні чверть години тому він у своєму наметі базикав з індіанським агентом¹ Джоном Мексімом.

— Ходімо ж! — велів Гаррі. — А ви шукайте як слід! Мені теж здалося, ніби він щось тримав у руках — чи то ляльку, чи то дитину. Шукайте добре, хлопці!

Індіанець, очевидно, розуміючи марність опору, поводився спокійно, коли трапери роззброювали його, обшукували й вели в табір.

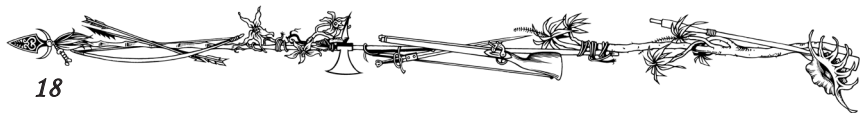
Посеред табору стояв високий конічний намет, усередині якого, сидячи під ліхтарнею, жваво розмовляли двоє. Ймовірно, через грім і вітер вони не почули пострілів.

Це були полковник Деванделль та урядовий уповноважений на індіанських територіях Джон Мексім — обидва сильні, міцні янки з виразистими рисами обличчя, засмагли, майже як індіанці, типові шукачі пригод.

Підштовхнувши молодого полоненого вперед, Гаррі доповів:

— Нарешті ми його спіймали, командире! Клятий індіанець три ночі поспіль поривається вибратися з ущелини.

¹ Індіанський агент — державний службовець, якого призначав уряд США для взаємовідносин між американською владою та індіанськими племенами.

Полковник жваво підхопився на ноги й пильно глянув на молодого індіанця, який незворушно стояв перед ним із підкреслено байдужим виглядом.

— Ти хто такий? — спитав Деванделль.

— Нічний Птах, — просто відповів юнак, немов у цьому ефектному імені були відповіді на всі запитання.

— Ти чеєн?

— Навіщо питати? Хіба з одягу не видно?

— З якою метою ти намагався вийти з ущелини? — змінив тему полковник. — Хіба ти не знаєш, що ми воюємо з твоїм плем'ям, як і з племенами сіу й арапахо?

— Я мав доправити вождеві арапахо Лівій Руці його дочку Міннегагу.

— Брешеш! Ліва Рука ніколи не вчинив би так необачно!

— Хуг! Я воїн і мушу підкорятися наказам.

— А де дівчинка?

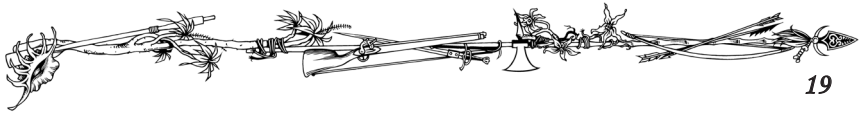
— Напевно, на дні Ущелини Смерті. Я випустив її, коли падав з коня.

— Ти віриш цьому, Джоне? — спитав полковник агента.

— Мені здається, він бреше, — відповів той. — Поперше, очевидно, що перед нами не чистокровний індіанець і навіть не чеєн, а метис, батько якого, найімовірніше, належить до племені сіу, а мати — біла полонянка. У нього блакитні очі, високе чоло й вилиці майже не випинаються. По-друге, на його шії висить амулет від «воріт першої людини», що їх носять тільки воїни сіу. Тепер вам зрозуміло, що цей молодик просто водить нас за носа?

Полковник промовчав, із якимось прихованим хвилюванням дивлячись на полоненого, що своєю чергою залишався підкреслено незворушним.

Бувалий полковник Деванделль, який багато чого побачив за своє життя, раптом зблід і обтер із чола краплі рясного поту.

— Боже мій! — пробурмотів він.

— Що з вами? — спитав Джон Мексім здивовано. Він уперше бачив полковника таким схвильованим.

— Гадаєш, він метис? — насилу вичавив із себе полковник, здавалося, він відганяв якусь гнітючу думку. — І належить до племені сіу?

— Ставлю свій карабін проти вашого ножа, що так воно й є! — відповів агент. — Справа в амулеті. Таких не носять ні чеєни, ні арапахо.

— Отже, нам необхідно якимось змусити його говорити!

— Легше сказати, ніж зробити. Червоношкірі відомі своєю осячюю впертістю: не захочуть говорити — нізащо не будуть.

Увесь час, поки вони перемовлялися, полонений індіанець незворушно мовчав і стояв спокійно. Ні, все ж один рух він зробив — зірвав із шиї зрадницький камінець і шпурнув його вбік.

Заглиблений у свої роздуми Деванделль кілька разів пройшовся наметом, потім ступив крок до полоненого і схопив його за руку.

— Скажи мені правду: ти чеєн чи сіу? — схвильовано спитав він.

— Я воїн, який вийшов на стежку війни з блідолицями. Цього досить! — відповів юнак.

— Мені треба знати, — наполягав полковник.

Нічний Птах знизав плечима і, здавалося, тепер уважніше дослухався до шуму дощу, ніж до полковникових запитань.

— Ти збираєшся відповідати, нещасний?! — вигукнув сприкрений Деванделль. — Хто твій батько?

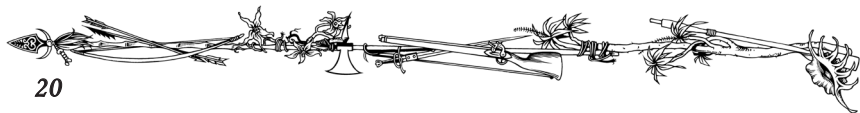
Юнак трохи помовчав і відказав:

— Не знаю.

— А мати? Вона біла рабиня чи індіанка? З якого племені — сіу чи арапахо?

— Свою матір я ніколи не бачив.

— Це неможливо! — вигукнув полковник.

— Нічний Птах ніколи не бреше! — крижаним тоном промовив індіанець.

— Скажи бодай, якого ти племені?

— Тобі не все одно, блідолиций? Я схоплений ворогами і буду вбитий. Це війна. Присягаюся, що зможу гідно прийняти смерть.

— І ти більше нічого не скажеш мені?

— Ні!

— Що ж, тоді ти отримаєш по заслuzі. Я не повірив жодному твоєму слову і за законами воєнного часу змушений тебе розстріляти.

На бронзовому обличчі індіанця не здригнувся жоден мускул.

— Справжній воїн не боїться смерті! — гордо відповів він. — Я відкрито вступив у війну з блідолицими, і Великий Дух віддав мене в твої руки. Я без страху зустріну кулі солдатів, бо виконував свій обов'язок. А ти виконуй свій.

Не встиг полковник відповісти на цю полум'яну промову, як при вході до намету почулися голоси, і в нього зазирнув один із солдатів.

— Командире, а пташечку ми спіймали, — сказав він і підштовхнув уперед індіанську дівчинку на вигляд років одинадцяти-дванадцяти, тоненьку й граційну, з бронзовим личком, правильними рисами обличчя і блискучими очима.

— Ще б кілька хвилин, і вона б сховалася в ущелину, — додав солдат, задоволений вдалою гонитвою.

Побачивши полонянку, Нічний Птах зблід і з досадою смикнув рукою.

Від пильного погляду агента не сховалася ні його блідість, ні цей мимовільний жест.

Виразно подивившись на застиглого індіанця, дівчинка раптом вислизнула з рук солдата, що тримав її, і підійшла до Деванделля, з викликом дивлячись йому в обличчя.

— Ти тут за командира? — різко спитала вона. — Що блідолиці хочуть зробити з моїм другом, Нічним Птахом?

— Його розстріляють, — відповів полковник.

Гнів спалахнув в очах дівчинки, вона обернулася і з тугою й жалем подивилася на нерухому постать юного бранця.

Полковник торкнувся її плеча:

— Ти дочка Лівої Руки?

— Так! — відрубала дівчинка.

— Де твій батько?

— Сам у нього спитай!

— Твій друг — з племені сіу чи арапахо?

— Я знаю тільки, що він воїн!

Агент, який слухав цей допит, тихо вилаявся.

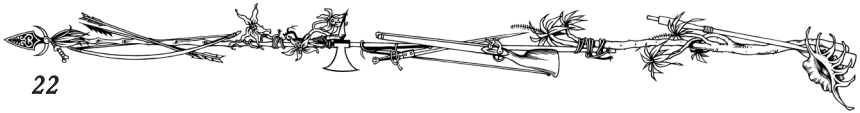
— Це справжні дияволята, — сказав він. — Поглянь на них — ще ж зовсім діти, а хоч розпеченим залізом їх катує, правди не почувеш.

— Можливо. Але нам необхідно знати, чому цей червоношкірий так наполегливо намагався вибратися з Ущелини Смерті. Упевнений, що причини на те були дуже вагомі.

— Навіть якщо так, ви все одно не витягнете з них ні слова! Час уже з цим кінчати: хлопця розстріляти, а дівчинку посадити під арешт, — пробурчав агент, спокійно закурюючи люльку, немов ішлося про якісь дрібниці.

За роки служби полковникові Деванделлю не раз доводилося віддавати наказ на страту когось із полонених індіанських розвідників — це був звичний метод розправи з ворогами. Але зараз внутрішній голос збунтувався проти вбивства беззбройного юнака, майже хлопчиська. Намагаючись впоратися зі своїми почуттями, старий солдат розгублено мовив:

— Розстріляти можна, звичайно... Але я не думаю, що це правильно, Джоне. Я сумніваюся.

— Дурниці! — холодно відгукнувся агент. — Чи й не трудність — пристрелити отруйну червоношкіру змію! Вам що, є діло до цього індіанця?

Полковник помітно вагався.

— Не знаю... Зі мною таке вперше. Незвичайне почуття... Але я справді не хочу його розстрілювати!

— Таж вам і не треба цього робити, — сухо відповів агент. — Ви накажете, а інші виконають. Крім того, за законами війни ви не маєте права виявляти надмірну поблажливість до ворогів. Цей індіанець — ворожий розвідник, посланець бунтівників, тобто з ним розмова коротка. Проте якщо ви не готові прийняти рішення, я можу зробити це за вас: моїх повноважень достатньо для того, щоб замістити вас у разі потреби. Передайте командування мені, і вже за п'ять хвилин цей індіанець вирушить до прабатьків, а я з цікавістю на це подивлюся.

Замість відповіді полковник тільки досадливо махнув рукою.

Нічного Птаха вивели з намету, слідом за ним вийшов агент, докурюючи свою смердючу люльку.

Нічна гроза вщухла. Над землею клубочився туман, з-за хмари виринув яскравий місяць.

Солдати із загону полковника Деванделля були вже на ногах, жваво обговорювали захоплених полонених і сперечалися, коли саме розстріляють Нічного Птаха. Побачивши, як в'язня ведуть до ущелини, вони натопом потяглися слідом, щоб не пропустити жодної деталі майбутнього видовища.

Нічного Птаха прив'язали до виступу скелі. Агент підійшов до нього і, не виймаючи з рота люльки, спитав:

— Ну що, надумав говорити?

Індіанський юнак зневажливо посміхнувся і кинув погляд на дівчинку, яку теж привели до місця страти.

На її напівдитячому обличчі застиг вираз зловісного спокою.

Шеренга з шести солдатів вишикувалася перед полоненим. Вони звели рушниці.

— Ходи звідси, дівчинко! — вийнявши з рота люльку, роздратовано гукнув агент Міннегазі. — Тобі тут не місце!

Щойно трапер Гаррі в пориві раптового жалю до дівчинки узяв її за руку й відвів чимдалі, як гримнули постріли. Нічний Птах помер, не сказавши ні слова.

— Усі по місцях! — наказав агент.

Перемовляючись між собою, солдати попрямували до фургонів — і в ту ж мить з ущелини долинуло гучне іржання, після чого у світлі місяця, немов примара, з'явився прекрасний білий кінь.

— Що за чортівня! — скрикнув Гаррі. — Виходить, ми його не прикінчили?

На мить кінь застиг, з німим докором дивлячись на людей, ще раз тужливо заіржав і важко впав на землю мертвий.

Подія справила на всіх гнітюче враження. Солдати замовкли й поспішили до фургонів, а Міннегагу агент повів до полковничого намету.

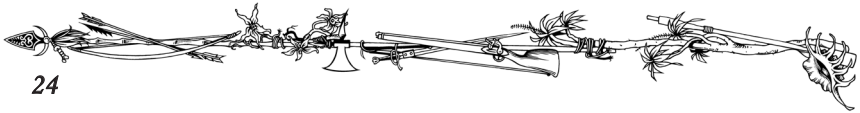
Деванделль, глибоко замислившись, сидів на кинутому на землю сідлі.

— Порядок! — спокійно доповів агент. — Тепер нехай біси розбираються, ким був Нічний Птах — сіу, арапахо чи чееном.

Полковник підвів на Джона Мексіма сповнений відчаю погляд.

— Усе-таки помер? — ледве чутно прошепотів він.

— Невже вам шкода його, містере Деванделль? Боже мій! Згадайте, скількох індіанців ми з вами відправили на той світ — не злічити! Що ж тепер ви так розхвилювалися? Яке вам діло до цього червоношкірого цуценяти? Я ще розумію, якби ви були місіонером — вони завжди де треба й не треба сльозу пускають і чіпляються до всіх зі своїми душоспасними балачками. Але ж ви солдат! Ми ведемо боротьбу

з індіанцями не на життя, а на смерть, і хіба вони жаліють наших білих бідолах, коли ті потрапляють до їхніх лап? Ми, до речі, діємо набагато гуманніше — пристрелимо, і квит. Індіанці ж, перш ніж страчувати, прив'язують полонених до стовпа тортур і цілими днями знущаються з них і нещадно катують!

— Знаю, — глухо пробурмотів Деванделль. — Війна є війна. Але це хлопчєня я хотів пощадити.

— Чому? — не зрозумів агент.

— Цього я не можу пояснити. Він так дивився на мене, немов зазираєв прями́сінько в душу. Він роз'ятрив її. І зараз мені здається, що я вчинив мерзенне вбивство, а не виконав обов'язок офіцера!

— Що за дурниці! — вигукнув агент. — Ви діяли за законами воєнного часу! Якщо мене не зраджує пам'ять, вам було наказано не брати в полон індіанських чоловіків. Отямтеся вже, їй-богу! Що ви розкисли, як панянка? Справу зроблено! А якщо вас замучила совість, то повідомте їй, мовляв, у всьому винний Джон Мексім, та й годі.

— Замовкни, Мексіме! — підхопившись на ноги, скрикнув полковник. — Знаю — і наказ, і обов'язок, і все інше. Але яка жахлива ця війна, Боже мій!

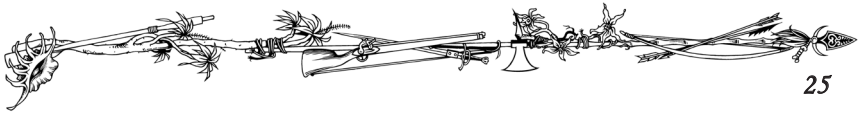
Трохи помовчавши, агент мовив:

— А от коня його справді шкода. Розкішний кінь! Я б за такого багато віддав. Та ці браві трапери підстрілили його як кролика! Не збагну, яким дивом він зміг так довго прожити зі смертельними ранами, та ще й підійшов до місця розстрілу... А яка дивна біла грива, а вся постава — велична й горда, шия, голова — чудові! Справді, шкода!

— Джоне, кінь був білої масті?

— Так, і значно більший за мустангів, на яких зазвичай їздять червоношкірі. Хвіст аж по землі стелився!

— Це ж Ред! Мій Ред! — раптом збуджено вигукнув Деванделль. — Передчуття мене не обдурило. Лихо

не забариться! Час розплати близький! Обіцяна помста запізнилася майже на двадцять років, та все одно наздогнала мене...

Джон Мексім здивовано глянув на Деванделля:

— Що з вами, полковнику? Про що ви?

Але Деванделль усе бурмотів:

— Так! Якщо це Ред — а іншого такого в преріях Далекого Заходу не знайти — отже, моє прийшло до мене. Вона дотримає свого слова і помститься мені!

— Та про кого ви? «Вона» — це хто? — не розумів Мексім.

— Ялла! — глухо насилу вимовив Деванделль.

— Це ще хто така?

— Потім, не зараз! Відведи мене до коня. Я мушу переконатися, що це справді Ред.

Агент, стривожений несподіваним хвилюванням полковника, поспішно підвівся.

— Якщо бажаєте! — сказав він. — Ось тільки якби ця індіанська ящірка нікуди не вислизнула.

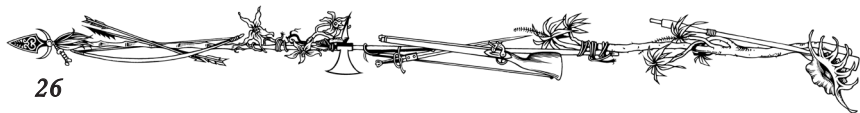
Сказавши це, він прив'язав юну індіанку до одного зі стовпів, що підпирали намет, і, прихопивши із собою ліхтарню, виглянув на вулицю.

— Знову дощ починається! — виходячи, пробурчав агент. — Вартовим слід бути насторожі. Зараз ще світить місяць, але вітер зганяє хмари, і вже за чверть години тут буде хоч в око стрель!

І справді: місяць, мов наляканий жахливою стратою індіанського воїна, то з'являвся, то зникав за коштами уривками хмар, пошарпаних ураганом, а невеликий клаптик чистого неба дедалі меншав.

Проминувши сторожові пости, обмінявшись гаслом і відкликом і попередивши вартових, щоб не стріляли, полковник з агентом попрошували до ущелини.

Обминаючи уламки каменів і калюжі, вони раз у раз стишували крок, вдивляючись у темряву, де їм ніби ввижались чийсь рухливі тіні, і нарешті підійшли до місця, де було страчено молодого індіанця.

Звук їхніх кроків сполохав нічне птаство, і полковник мимоволі здригнувся. Він згадав шулік, як ті накидаються на залишені на полях битв бездиханні тіла, як викльовують очі мерцям і розривають на шматки мертву плоть, як збігаються до місць кривавих сучіточок зграї диких собак і шакалів...

Деванделль мимовільно відвертав погляд від місця, де в темряві ледь проглядали обриси тіла Нічного Птаха, повислого на мотузках, якими він був припнутий до скелі.

— Ох, ця клята війна! — простогнав полковник.

— Ця неминуха війна! — холодно докинув агент.

— Я майже певний, що ми розстріляли не індіанця!

— А кого ж?

— У його жилах достоту текла кров не червоношкірого. Хто його батько? Кого він називав матір'ю? Може, саме зараз вони чекають на свого сина... А ми його вбили!

— Не ми, полковнику, — сказав Мексім. — Його вбила війна.

За мить агент вказав рукою на якусь безформну масу, що біліла неподалік. То був труп коня, убитого траперами.

Вихопивши з рук агента ліхтарню, полковник кинувся до тварини і скрикнув з болем і жалем:

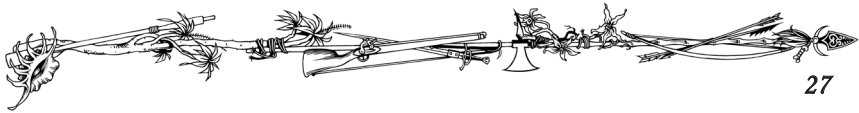
— Реде! Мій шляхетний Реде, мій улюблений коню! Стільки років минуло, та я впізнав тебе!

— Отже, полковнику, цей кінь дуже поважного віку? — не приховуючи іронії, спитав Джон Мексім.

— Ти бачив коли-небудь такого чудового коня? — не слухаючи агента, схвильовано вигукнув Деванделль.

— Мушу визнати, що ні.

— Звісно, що ні! Бо це той самий знаменитий «білий кінь прерій»! Той, про якого складають легенди. Колись він був моїм — не лише конем, а й другом. Як же він сюди потрапив, як став власністю цього молодого індіанця, якого ми вбили? Боже мій, здається, я божеволію!

Не знаю, який зв'язок між мною і тим, що сьогодні сталося, але я дуже хвилююся за долю своїх дітей.

— Не перебільшуйте, командире, — сухо мовив агент. — Ваші діти, наскільки мені відомо, в цілковитій безпеці: живуть на далекій асьенді¹ в оточенні цілої армії слуг. Що їм може загрожувати?

— Це правда, асьенда далеко! — бурмотів старий солдат, не зводячи сумного погляду з трупа красеня-коня. — І там сила-силенна відданих слуг, які, безперечно, захищатимуть моїх дітей і майно. Але проти нас виступили одночасно три індіанські племені! Хто знає, чи не перекинеться вогонь повстання й на ті території, які ми нині вважаємо безпечними? Не слід забувати й про диявольське вміння індіанців долати величезні відстані й нападати на поселення білих у найнесподіваніший момент! А ще ця жінка, Ялла!.. Ти не знаєш, що це за істота!

— Жінка! — незворушно відказав агент. — Будь-яка жінка дасть сорок очок уперед самому дияволу. У цьому я ніскілечки не сумніваюся.

Гнітючу тишу, що запала довкола, зрідка переривав лише далекий крик койота в прерії.

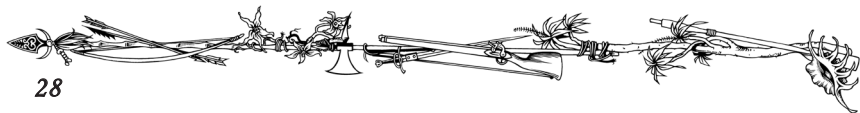
Нарешті агент спитав:

— А ви впевнені, що це саме ваш Ред? Адже ви сказали, що бачили його востаннє дуже давно. Хіба можна ручатися, що упізнаєш тварину через двадцять років?

— У цьому немає сумнівів, — тужливо мовив Деванделль. — Варто лише подивитися на цей міцний корпус, сильні ноги і шляхетну форму голови. Це точно він, мій вірний кінь!

— Гаразд, командире, — перебив його Джон Мексім. — Але ви розпалили мою цікавість! Так нечесно. Розкажіть мені цю історію — якщо це, звісно, не таємниця.

¹ Асьенда (*исп. hacienda* — маєток, господарство, ферма) — володіння феодального типу — великий маєток у Латинській Америці.

— Ніякої таємниці тут немає, це давня і сумна історія, що сталася за часів моєї молодості... Та тільки ходімо звідси скоріше. А завтра накажіть поховати індіанця і його коня в одній могилі.

— Не турбуйтеся, полковнику, буде зроблено!

— Я розповім вам мою історію... Можливо, тоді мені полегшає. Бо так важко на серці, ніби от-от гримне страшний грім, якого я чекаю і боюся з молодих літ. І станеться це зовсім скоро, Джоне, можливо, вже завтра!

— Напад індіанців?

— Хіба цього мало?

— Головне, щоб нас не заскочили зненацька. Я накажу подвоїти охорону, до того ж наша позиція вигідна. Гадаю, індіанці не наважаться напасти відкрито на наш загін.

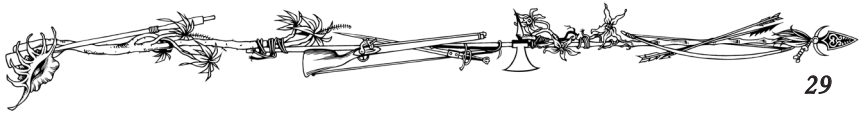
Коли полковник з агентом поверталися до табору, повз вартових і ланцюг охорони, вони могли переконатися, що раптового нападу індіанців справді не варто боятися: загін було сформовано з досвідчених людей, які добре усвідомлювали всю міру небезпеки.

У наметі Джон Мексім просто на долівці розклав невелике багаття, поглянув на міцно сплячу Міннеагу й дістав зі скрині пляшку джину. Наливши дві повні склянки, він сказав Деванделлю:

— Випийте, полковнику! Цей еліксир миттєво зігріє ваше тіло й заспокоїть душу.

Полковник одним махом вихилив склянку й сів на сідло, що лежало долі. Агент уместився поруч.

— Ця історія сталася двадцять років тому. Подібно до інших шукачів пригод, я подався в мандри преріями. У ті часи індіанці ще не відчували до білих такої пекучої ненависті, як тепер. Ми постачали їх вогнепальною зброєю і віскі, до якого вони вельми ласі. Звісно, часом траплялося, що занадто зухвалі трапери не поверталися з віддалених куточків прерій, та хіба ж ті кілька скальпів були варті того, щоб через них починати війну?.. Уже в ті роки я зажив слави влучного стрільця,

завдяки чому став відомим серед різних індіанських племен, а з деякими вождями навіть приятелював. Якось, мандруючи отак собі преріями у пошуках здобичі, я непомітно забрів у таку глушину, де ніколи раніше не бував, і ніс у ніс зіткнувся з чималим загоном сіу.

— Отакої! — аж свиснув агент, набиваючи люльку. — Здається, ці дияволи і двадцять років тому були не надто прихильними до нас!

— Авжеж, Джоне. Тож, коли мене схопили, я вже прощався з життям і малював в уяві всі ті жахливі тортури, до яких вдаються індіанці, катуючи своїх полонених.

— І яке ж диво врятувало бранця, що я маю змогу нині слухати цю розповідь, так би мовити, з перших вуст, містере Деванделль? — засміявся агент.

Не звернувши уваги на цей жарт, полковник вів далі:

— Чи знаєш ти легенду про «великого білого коня»?

— Звичайно, я не раз чув її від мисливців Далекого Заходу та й від індіанців також. Нібито в далеких преріях, серед табунів диких мустангів, вони бачили неймовірного красеня — білого коня — такого швидкого і спритного, що його неможливо спіймати.

— Ти вірив у це?

— Правду сказати, не дуже. Мені здавалося, що ця історія — одна з тих, що їх добре розповідати вночі біля багаття.

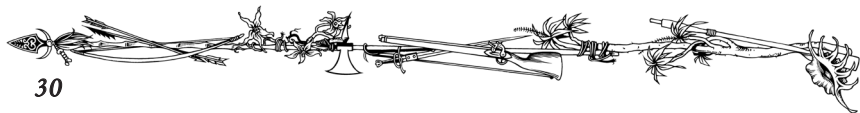
— Тепер ти бачиш, що помилявся, друже мій! Білий кінь прерій дійсно існує.

Джон Мексім із сумнівом похитав головою:

— Кажіть далі, полковнику. Все одно я вже сьогодні не засну. Що було потім?

— Отже, — повів далі свою розповідь Деванделль, — сидячи у вігвам¹, що правив мені за в'язницю, я вже був готовий попрощатися із життям, аж раптом одного

¹ Вігвам — житло індіанців Північної Америки — банеподібна хата чи намет із гілок, кори або шкур диких тварин.

чудового дня до мене прийшов вождь племені, Мога-ті-Ассах. Він сказав: «У тутешніх преріях з'явився великий білий кінь. Ніхто з моїх людей не може його спіймати. Я багато чув про твою спритність. Якщо приведеш мені цього коня, я подарую тобі життя ще й на додачу віддам за дружину мою дочку Яллу, першу красуню Далекого Заходу. Якщо ж не впорашся, я накажу прив'язати тебе до стовпа тортур, а відтак твій скальп красуватиметься на моєму щиті».

— От же ж, — докинув агент, — пощастило вам, що й казати!

— Певна річ, — сказав полковник, — я пристаю на пропозицію вождя, хоча не надто прагнув шлюбу з індіанкою. Я сподівався, що мені все ж таки вдасться втекти й попросити притулку в іншого племені, привітнішого, ніж ці сіу.

Назавтра вирушив я шукати того дивного коня, від якого тепер залежало мое життя. Я одразу зрозумів, що тікати буде нелегко: за мною пильно стежили кілька індіанців, посланих вождем.

Тижнями я кружляв безкраїми преріями в пошуках диких мустангів, але легендарного білого коня серед них не стрічав. Я вже майже втратив надію на удачу, коли одного ранку натрапив на невеликий табун, у якому з-поміж усіх вирізнявся чудовий сильний красень, що вбирив очі своєю білосніжною шкірою, яка лисніла під сонцем.

Отже, величний кінь виявився не витвором уяви, я бачив його перед себе і тепер мусив упіймати вільнолюбну тварину. Але як це зробити? Та частина прерії, де я набрів на білого коня, на сотні миль навкруг була безлюдна, і навіть мої невсипущі наглядачі десь відстали й залишили мене самого. Але спіймати дикого коня самотужки неможливо, а поки я їздив по підмогу, дивовижний красень зник.

Та я не зневірився, а продовжував його шукати. Я поставив собі за мету або спіймати білого коня, або втекти.

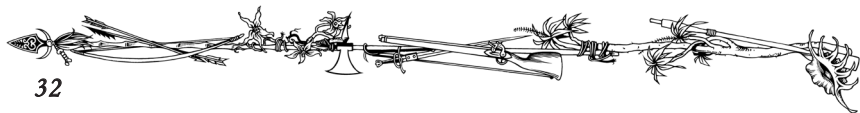
Кілька днів минуло в безплідних пошуках преріями, коли я поступово втрачав надію знайти коня й зосередився на пошукові найбезпечнішого варіанта втечі, аж раптом у променях призахідного сонця зблиснула знайома білосніжна шкіра коня, що пасся поблизу невеликого переліска разом з іншими мустангами.

Побачивши мене, увесь табун зірвався з місця й кинувся навтьоки ще до того, як я схопився за ласо. Лише білий кінь, заповітна мета моїх пошуків, чомусь лишився під деревом, немов якась таємнича сила тримала його, якись пута, що заважали йому помчати геть з іншими. Я під'їхав ближче й побачив картину, яка назавжди закарбувалася мені в пам'яті: чудового білого мустанга було немов припнуто до дерева тугою чорною петлею, що перехопила його могутнє тіло. Це був велетенський дужий удав!

Спершу я хотів убити це чудовисько пострілом із рушниці, але подумав, що це небезпечно: може постраждати кінь. Тоді я вихопив ножа і, захоплений палким бажанням врятувати коня від загибелі, кинувся на удава. Навіть після удару ножем велетенський плазун не бажав випускати здобич і тільки люто шипів, звиваючись і ховаючи голову. Я ухистився й завдав ще одного удару просто в черево удаву, розпанахавши його майже навпіл і при цьому не зачепивши коня. Чудовисько впало додолу, і я одним різким рухом зітнув йому голову.

Увесь цей час білий кінь благально дивився на мене, тужливо іржав і навіть намагався лизнути мене язиком. Коли я вбив удава, то просто не зміг полонити вільного мустанга: після того, що він витерпів, було б підло накидати на нього петлю.

Але білий кінь, звільнившись, не втікав. Він сумирно стояв на місці, поклавши мені на плече свою шляхетну голову й ніби дякував за допомогу. Схоже було, що він добровільно вирішив залишитися зі мною — не полоненим, не рабом, а другом.

Того ж дня ми вперше разом скакали з ним безкраїми просторами прерій. Боже, яка це була скачка! Скочивши на широку спину білосніжного мустанга, я взявся за його прекрасну гриву, і він полинув, мов стріла, аж вітер засвистів мені у вухах. Повз нас із неймовірною швидкістю проносилися дерева, струмки, пагорби і долини — здавалося, у чудового коня вирости крила — так він летів у повітрі, не торкаючись землі, ніби показував мені свої володіння.

Та ось ми наблизилися до табору сіу.

Спокійно, з гордо піднесеною головою, кінь підійшов до людського житла. Це було неймовірно й здавалося справжнім дивом. Індіанці аж підстрибували з радощів.

Великий сахем¹ племені Мога-ті-Ассах підійшов до мене й урочисто мовив:

«Відтепер твоє життя священне для кожного воїна мого племені. Тобою опікується сам Маніту², і тепер ти мій син. Я присягнувся перед лицем “воріт першої людини”, що тому, хто приведе мені білого коня прерій, я віддам за дружину свою доньку. Ялла твоя, бери».

— І віддав тобі за жінку якусь бридку, брудну й закустрану червоношкіру почвару? — посміхаючись, спитав агент.

— О ні! — жваво заперечив полковник. — Ялла була справжньою красунею навіть за європейськими мірками, і коли б не бронзовий колір шкіри, то її б не можна було відрізнити від жінок нашої раси. Та все ж вона була індіанкою. Справжня донька свого племені, вона мала дику, неприборкану, жорстоку, нещадну вдачу, властиву представникам сіу, — найкровожернішого індіанського племені. Іноді мені здавалося, що я одружився не з жінкою, а зі справжнім породженням пекла — такою мстивою, жорстокою і дикою була Ялла. Вона палала до мене якоюсь неприборканою пристрас-

¹ Сахем — титул вождя роду або племені в індіанців.

² Маніту — дух-покровитель в індіанських віруваннях.

ЗМІСТ

Піонер італійського вестерну	5
ЧАСТИНА ПЕРША. ТІНІ МИНУЛОГО	9
Ущелина Смерті	14
Атака сіу	39
Жахливий 1863 рік.....	48
Оборона руїн	66
Великі прерії	75
Біженці з Кампи.....	81
Прерії в огні	87
Могаллонова шахта.....	95
У надрах землі	101
Мертве море в надрах землі	106
ЧАСТИНА ДРУГА. ГОДИНИ ЖАХУ	111
Старий Ефраїм	119
Знов до шахти	126
Велике Солоне озеро	134
Вождь арапахо Ліва Рука	141
Ялла	152
Сіу проти кроу	164
Погоня за траперами.....	171
Річка Вібер	184
На підступах до Деванделлевої асьєнди	195
Облога асьєнди	206
В індіанському полоні	213
Помста індіанської жінки	225
Чивінгтонове побоїще	234

Літературно-художнє видання

Серія «Бібліотека пригод»

САЛБґАРИ Еміліо
На Далекому Заході
Роман

Для дітей середнього шкільного віку

Головний редактор *В. А. Тютюнник*
Відповідальний за випуск *Т. М. Куксова*
Редактор *В. М. Немашкало*
Художній редактор *А. О. Попова*
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*
Коректор *М. О. Білобородова*

Підписано до друку 20.08.2019.
Формат 84x108/32. Друк офсетний.
Гарнітура «SchoolBook». Ум. друк. арк. 12,6. + кольор. вкл.
Наклад 3500 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61001, м. Харків, вул. Б. Хмельницького, буд. 24
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано у ПРАТ «Харківська книжкова фабрика «Глобус»»
61052, м. Харків, вул. Різдяна, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

К
Н
И
Ж
К
О
В
И
Х

- за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (МТС); (093) 170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88

- на сайті Клубу: www.bookclub.ua
- у мережі фірмових магазинів
див. адреси на сайті Клубу або за QR-кодом

Надсилається безоплатний каталог

Запрошуємо до співпраці авторів

e-mail: publish@ksd.ua

**Запрошуємо до співпраці художників,
перекладачів, редакторів**

e-mail: editor@ksd.ua

**Для гуртових
клієнтів**

Харків

тел./факс +38(057)703-44-57

e-mail: trade@ksd.ua

Київ

тел./факс +38(067)575-27-55

e-mail: kyiv@ksd.ua

Сальгарі Е.

С16 На Далекому Заході : роман / Еміліо Сальгарі ; пер. редм. В. Давидової ; пер. В. Верховеня ; худож. А. Печенізький, Г. Печенізька. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019. — 240 с. — (Серія «Бібліотека пригод», ISBN 978-617-12-4214-2).

ISBN 978-617-12-6279-9

Один з найвідоміших і найцікавіших романів Еміліо Сальгарі! Усі чули про Яллу — хоробру та нещадну воїтельку. Вона очолила індіанське плем'я тоді, коли білі люди прийшли на її землю. Кажуть, колись Ялла зрадив її коханий Деванделль. І тепер вона мріє лише про помсту. Єдина надія Деванделля на порятунок — його давній друг Джон Мексін та двійко шибайголів на ім'я Гаррі та Джордж. На приятелів чекають екзотичні мандри й небезпечні сутички... Саме тут, на Далекому Заході, у краї вільних і хоробрих людей, розпочинаються надзвичайні пригоди.

УДК 821.133.1